

פרשת שמיני

- **עניני הפרשה:** עבודת אהרן במקדש ביום השמיני למילואים • מיתת נדב ואביהוא לפני ה' • איסור שתויי יין להכנס למקדש ולהורות הלכה • איסור אכילת בעלי חיים טמאים • טומאת נבלת בהמה טמאה • טומאת שמונה שרצים • טומאת נבלת בהמה טהורה

לאכול את המנחות שהוקרבו כהוראת שעה לאותו יום, לא הקלו לאכול אף את שעיר ראש חדש שהוא קרבן חובה לדורות, וכששמע זאת משה הודה שאכן כך היא ההלכה, אלא ששכחה בתחילה.

• **מיתת נדב ואביהוא לפני ה':** באותו יום שהוקם המשכן בקביעות ושרתה בו השכינה, לקחו נדב ואביהוא בני אהרן מחתות, והקטירו לפני ה' קטורת נדבה שלא הצטוו עליה, ויצאה אש מלפני ה' ונכנסה לתוך גופם, ומתו. יש אומרים שנענשו על כך שהורו הלכה בפני משה, ויש אומרים שנענשו על כך שנכנסו למקדש כשהם שתויי יין. אמר משה לאהרן אביהם שידע שבזמן חנוכת המשכן יקדש ה' את שמו על ידי שיראו הכל שאף הקרובים אליו ביותר נענשים כשהם עוברים על דבריו, אך היה סבור שיארע הדבר בו או באהרן, ועתה התברר שנדב ואביהוא גדולים יותר, ועל ידם התקדש שם ה'. שתק אהרן באותה עת ולא דיבר דבר, ונטל שכר על כך שבפרשת 'שתויי יין' שנאמרה לאחר מכן התייחד הדיבור אליו. קרא משה למישאל ואלצפן בני עוזיאל, שהיה אחי עמרם אבי משה ואהרן, וציוה עליהם להוציא את נדב ואביהוא - שנשאו שלמים בגופם ובבגדיהם - מהמשכן, והוציאו מחוץ למחנה. לאחר מכן ציוה משה על אהרן, אלעזר ואיתמר, שעל אף אבלותם על נדב ואביהוא לא ינהגו מנהגי אבלות, לא יגדלו שיער ולא

• **עבודת אהרן במקדש ביום השמיני למילואים:** לאחר שבעה ימים שבהם הקים משה רבינו את המקדש בכל יום ופירקו, ביום השמיני, שהיה ראש חדש ניסן, הוקם המשכן בקביעות, והצטוו אהרן להקריב עגל לחטאת ואיל לעולה. ובני ישראל הצטוו להביא לקרבנות שעיר עיזים לחטאת, עגל וכבש לעולה, שור ואיל לשלמים, וקרבת מנחה. לאחר שהוקרבו קרבנות אלו נשא אהרן כפיו ובירך את העם בברכת כהנים, ומשה נכנס עם אהרן למשכן כדי ללמדו את דרך הקטרת הקטורת, ויצאו ובירכו שניהם את העם, ובאותו זמן שרתה שכינה על המשכן, וירדה אש מהשמים אל המזבח ואכלה את הקרבנות.

לאחר מכן נצטוו אהרן ובניו לאכול במקום קדוש את מה שנשאר מהמנחה המיוחדת שהוקרבה ביום השמיני לכבוד הקמת המשכן, ומהמנחה שהביא נחשון בן עמינדב לחנוכת המזבח, לאחר שהוקטר חלק ממנה על המזבח, כיון שמנחות אלו הם קדשי קדשים ונאכלים רק בחצר המשכן. וכן צוו לאכול את חזה התנופה ושוק התרומה של קרבנות השלמים, והם קדשים קלים הנאכלים בכל מחנה ישראל. וכשבא משה לומר להם שיאכלו גם את שעיר ראש חדש שהוקרב באותו יום, נודע לו שנשרף כולו, וכעס על בני אהרן שלא אכלוהו, אך אהרן השיב לו שכיון שהיו אוננים באותו יום על מיתת נדב ואביהוא לא אכלוהו, ואף שהצטוו

יקרעו את בגדיהם, ולא יצאו כלל מפתח אהל מועד, כדי שלא לבלבל את שמחת חנוכת המשכן, וכל בני ישראל יבכו ויצטערו על מיתת נדב ואביהוא.

• **איסור שתוי יין להכנס למקדש ולהורות הלכה:** לאחר שמתו נדב ואביהוא מחמת שנכנסו למשכן להקטיר קטורת כשהם שתוי יין, ציוה ה' על אהרן שהוא ובניו לא ישתו יין מְשָׁכָר בזמן שהם נכנסים להיכל או למזבח לעבודה, ואם עבדו מתוך שכרות, עבודתם פסולה, וחייבים מיתה. וכן כל אדם מישראל הבא להורות הלכה, אסור לו לעשות כן כשהוא שתוי יין, אך אם עשה כן אינו חייב מיתה.

• **ציווי אכילת בעלי חיים טהורים בלבד:** כיון שישראל דבוקים בה' הבדילים ה' מן הטומאה ואסר עליהם אכילת בעלי חיים טמאים. **סימני הטהרה בחיות ובבהמות** הם 'מפרסת פרסה', והיינו שיש סדק בחלק העליון של פרסות רגליה, 'שוסעת שסע', והיינו שהסדק שבפרסות רגליה הוא גם מלמטה, שהרגל מובדלת לשתי צפרניים, ו'מעלת גרה', והיינו שלאחר אכילתה מעלה את האוכל ממעיה לתוך פיה, ולועסת אותו שוב. ישנם ארבעה בעלי חיים שיש להם סימן טהרה אחד, הגמל השפן והארנבת - מעלים גרה ואינם מפריסי פרסה, החזיר - מפריס פרסה ושוסע שסע אך אינו מעלה גרה, וכיון שאין להם שני סימני טהרה - אסורים הם באכילה. וכל שכן בעלי חיים שאין להם אפילו סימן טהרה אחד, שהם אסורים באכילה.

סימני הטהרה בדגים, סנפיר וקשקשת. ואף אם בעלייתם מהמים נושרים קשקשיהם, טהורים הם. דגים שאין להם סימני טהרה אלו, ושאר שרצי המים, אסורים באכילה.

בעופות לא נתנה התורה סימן, אלא מנתה את הטמאים, שהם מועטים מהטהורים, וכל עוף שלא נמנה בכלל הטמאים - מותר באכילה. ואלו הם העופות הטמאים: הנשר, הפרס, העזניה, הדאה, האיה, העורב, בת היענה, התחמס, השחף, הנץ, הכוס, השלך, הינשוף, התנשמת, הקאת, הרחם, החסידה, האנפה, הדוכיפת והעטלף.

סימני הטהרה בחגבים, א. שיש לו ארבע [או חמש] רגלים, ב. בנוסף יש לו שני כרעיים סמוך לצוארו שהוא מקפץ בהם, ג. יש לו ארבע כנפים, ד. כנפיו מכסות את רוב גופו, ואף כתבה התורה את שמות המינים המותרים: הארבה, הסלעם, החרגול והחגב.

שאר השרצים אסורים באכילה, ובלבד ששרצו על הארץ או

באוויר, וכן נחשים, עקרבים, מרבה רגלים חיפושיות ודומיהם, נאסרו באכילה. והזהירה התורה שהעובר על כך ומטמא עצמו במאכלים אלו, אף ה' מטמא אותו בעולם הבא, אך הנזהר שלא לאוכלם ומקדש את עצמו, ה' מקדש אותו בעולם הבא.

ומלבד הציווי עצמו שלא לאכול בעלי חיים טמאים, יש מצוה מיוחדת על האדם להיות בקי בסימני טומאה וטהרה, באופן שיוכל להבחין בין מיני בעלי החיים השונים, ולהבדיל בין הטמאים לטהורים.

• **טומאת נבלת בהמה טמאה:** הנוגע בנבלת בהמה או חיה שאין לה שני סימני טהרה, וכן בחיה ההולכת על כפות רגליה [כגון חתול ודוב], נטמא, ואסור לו לאכול תרומה או קדשים או להכנס למקדש, ולאחר שטבל עליו להמתין לערב, ונטהר.

• **טומאת שמונה שרצים:** הנוגע בנבלת אחד משמונה שרצים המפורשים בתורה, והם החולד [-נמיה], העכבר, הצב [-קרפדה], האנקה [-קיפוד], הכח, הלטאה, החומט [-חילזון] והתנשמת [-חפרפרת], נטמא, ואסור לו לאכול תרומה או קדשים או להכנס למקדש, ולאחר שטבל עליו להמתין לערב, ונטהר. וכן אם נגעה בבלתם בכלי עץ, בגד, עור או שק, נטמא, ולאחר שהטבילוהו והעריב היום, נטהר. ואם נגעה בבלתם בכלי חרס מחלקו החיצוני - אינו נטמא כלל, אך אם הוכנסו לחלל כלי החרס, אפילו שלא נגעו בו, נטמא, ואין לו טהרה במים, אלא רק שבירתו מטהרתו. ואם היה בתוך כלי החרס משקה או מאכל, הרי הם נטמאים. אמנם טומאת מאכל היא רק אם לאחר שנתלש מהקרקע נגע בו אחד משבעה משקים [שהם: יין, דבש דבורים, שמן זית, חֶלֶב, טל, דם, מים], ורק לאחר מכן הוא 'מוכשר' לקבל טומאה על ידי נגיעת שרץ וכדומה, ואף לאחר שהתייבש.

• **טומאת נבלת בהמה טהורה:** בהמה או חיה טהורה, אף שאם נשחטה כדן והיא ראויה לאכילה אינה טמאה, אך אם מתה כדרכה או שנשחטה שלא כראוי - נבלתה מטמאת את הנוגע בה, ועליו לטבול, וכשמגיע הערב נטהר. אמנם טומאה זו היא רק בנוגע בבשרה, אך לא הנוגע בעורה, בעצמותיה, בקרניה וכדומה. והנושא את נבלתה, אף שאינו נוגע בה, טומאתו חמורה אף יותר מהנוגע בה, ולא רק הוא עצמו נטמא, אלא גם בגדיו. ואמנם אין נגיעה בנבלה או נשיאתה מטמאים עד שיהא בה לכל הפחות שיעור כזית.

